

Listy insiderów – kto prowadzi, kto i gdzie jest wpisywany?

Michał Szutenbach
Departament Nadzoru Obrotu
Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

Warszawa, 18 maja 2017 r.

Zastrzeżenie

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora
i nie może być utożsamiana z oficjalnym
stanowiskiem Urzędu i Komisji Nadzoru
Finansowego

Chronologia ostatnich zmian przepisów prawa w zakresie listy insiderów

Art. 158 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2016 r. poz. 1636 t.j.)

1. Emitent lub wystawca instrumentów finansowych dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub któregośkolwiek z innych państw członkowskich, niezależnie od tego, czy transakcje, których przedmiotem jest dany instrument, są dokonywane na tym rynku, jest obowiązany do sporządzenia i prowadzenia odrębnych list osób fizycznych posiadających dostęp do określonych informacji poufnych, które pozostają z emitentem lub z innym podmiotem, działającym w jego imieniu lub na jego rzecz, w stosunku pracy, zlecenia lub innym stosunku prawnym o podobnym charakterze, w tym pełniących funkcje w organach nadzorczych emitenta.

Art. 39 ust. 2 Rozporządzenia MAR – Rozpoczęcie stosowania przepisów art. 18 ust. 1 – 8 MAR z dniem 3 lipca 2016 r.

Zob. Stanowisko UKNF w sprawie niektórych skutków niedostosowania do dnia 3 lipca 2016 r. polskiego porządku prawnego do przepisów rozporządzenia MAR z dnia 28 czerwca 2016 r.:

„W konsekwencji, w ocenie UKNF, od dnia 3 lipca 2016 r. podmioty działające na rynku kapitałowym nie będą zobowiązane do stosowania w szczególności: 1) rozdziału 2 w dziale VI ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (art. 154 – 161a)…”

↑
3 lipca 2016 r.

Chronologia ostatnich zmian przepisów prawa w zakresie listy insiderów

Art. 1 ust. 19 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 724)

W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2016 r. poz. 1636, 1948 i 1997) wprowadza się następujące zmiany: w dziale VI uchyla się rozdział 2.

6 maj 2017 r.

Art. 18 ust. 1 Rozporządzenia MAR

1. Emitenci lub osoby działające w ich imieniu lub na ich rzecz:

- a) sporządzają listę wszystkich osób mających dostęp do informacji poufnych i pracujących dla nich na podstawie umowy o pracę lub na innej podstawie, wykonując zadania, w ramach których mają dostęp do informacji poufnych, takich jak doradcy, księgowi lub agencje ratingowe (lista osób mających dostęp do informacji poufnych);
- b) niezwłocznie aktualizują listę osób mających dostęp do informacji poufnych zgodnie z ust. 4; oraz
- c) przedstawiają listę osób mających dostęp do informacji poufnych właściwemu organowi na jego żądanie w możliwie najkrótszym terminie.

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/347 z dnia 10 marca 2016 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do określonego formatu list osób mających dostęp do informacji poufnych i ich aktualizacji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 (Dz.Urz.UE.L Nr 65, str. 49)

Listy insiderów – cel regulacji

Z punktu widzenia organu nadzoru:

pkt 56 i 57 preambuły rozporządzenia MAR:

Listy osób mających dostęp do informacji poufnych stanowią dla organów regulacyjnych istotne narzędzie badania prawdopodobnych nadużyć na rynku.

Sporządzenie przez emitentów list osób pracujących dla nich na podstawie umowy o pracę lub na innej podstawie i mających dostęp do informacji poufnych odnoszących się pośrednio lub bezpośrednio do emitenta to cenny środek ochrony integralności rynku. Takie listy mogą być dla właściwych organów użytecznym narzędziem wskazywania wszelkich osób mających dostęp do informacji poufnych i ustalania daty, z którą uzyskały one ten dostęp.

Z punktu widzenia emitenta:

pkt 57 preambuły rozporządzenia MAR:

Takie listy mogą służyć emitentom lub takim osobom do kontroli przepływu informacji poufnych, a tym samym przyczynić się do wypełnienia obowiązków związanych z zachowaniem poufności.

+ Prewencja ogólna

Obowiązki związane z listami insiderów

1. Obowiązek sporządzenia listy wszystkich osób mających dostęp do informacji poufnych (lista insiderów),
2. Obowiązek dokonania pouczenia osób wpisanych na listę insiderów,
3. Obowiązek niezwłocznej aktualizacji listy,
4. Obowiązek przedstawienia listy na żądanie organu w możliwie najkrótszym terminie,
5. Obowiązek odpowiedniego przechowania listy.

Obowiązek sporządzenia listy

- Polega on na konieczności sporządzenia, niezwłocznie po zidentyfikowaniu informacji poufnej przez emitenta, określonego wykazu osób fizycznych w narzuconym przez rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/347 formacie.
- Kwestia przekazania do publicznej wiadomości informacji poufnej a obowiązek sporządzenia listy insiderów.

Jakie podmioty mogą prowadzić listę insiderów?

1. Emitent – podmiot, którego instrumenty finansowe są notowane na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu, a także podmiot który ubiega się o dopuszczenie instrumentów finansowych do obrotu na tych rynkach.
2. Osoba działająca w imieniu lub na rzecz emitenta
 - możliwość outsource’owania obowiązku prowadzenia listy insiderów na rzecz osoby trzeciej,
 - przekazanie obowiązku prowadzenia listy insiderów nie wyłącza odpowiedzialności emitenta z tytułu prowadzenia listy insiderów,
 - zwiększenie kręgu osób wpisywanych na listę o dane pracowników osoby działającej w imieniu lub na rzecz emitenta,
 - brak możliwości częściowej delegacji obowiązku prowadzenia listy.

Kto jest wpisywany na listę?

Art. 18 ust. 1 lit. a rozporządzenia MAR

Emitenci lub osoby działające w ich imieniu lub na ich rzecz:

- a) sporządzają listę wszystkich osób mających dostęp do informacji poufnych i pracujących dla nich na podstawie umowy o pracę lub na innej podstawie, wykonując zadania, w ramach których mają dostęp do informacji poufnych, takich jak doradcy, księgowi lub agencje ratingowe (lista osób mających dostęp do informacji poufnych);

Przesłanki warunkujące wpis na listę insiderów:

- a) osoba musi posiadać dostęp do informacji poufnej¹ w ramach wykonywanego zadania,
- b) pozostawać z emitentem w stosunku pracy lub świadczyć na jego rzecz inne usługi na podstawie relacji kontraktowej.

Wpisowi podlegają wyłącznie osoby fizyczne!

¹ zob. stanowisko KNF z dnia 26 lutego 2013 r.

Kto jest wpisywany na listę?

W kontekście przesłanki pozostawania z emitentem w stosunku pracy lub świadczenia na jego rzecz usług na podstawie relacji kontraktowej – zob. odpowiedź nr 5 UKNF (dostępne na stronie w zakładce Pytania i odpowiedzi – Lista insdierów):

Pytanie:

Czy na listę osób mających dostęp do informacji poufnych powinni być wpisywani kontrahenci, którzy nie świadczą na rzecz emitenta usług lub podmioty z którymi prowadzi się negocjacje, np. w przypadku opóźnienia informacji poufnej?

Odpowiedź:

Osoby zatrudnione w takich podmiotach nie powinny być wpisywane na listę osób mających dostęp do informacji poufnych, z uwagi na fakt, iż nie można ich uznać za osoby pracujące dla emitenta. Aby dana osoba była wpisana na listę osób mających dostęp do informacji poufnych muszą zostać spełnione dwa warunki. Po pierwsze dana osoba musi mieć dostęp do informacji poufnej, której dotyczy lista dostępu. Po drugie osoba taka musi świadczyć usługi, których beneficjentem jest emitent, przez co należy rozumieć nie tylko zatrudnienie przez emitenta na podstawie umowy o pracę lub innej podstawie prawnej (np. umowa zlecenia, umowa o dzieło lub kontrakt menedżerski), ale także zatrudnienie w podmiocie świadczącym na rzecz emitenta usługi doradcze, księgowo, audytu, czy też ratingowe.

Nowy kształt listy insiderów

– Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/347

Na gruncie rozporządzenia MAR oraz rozporządzenia 2016/347 dla każdego emitenta istnieje tylko 1 lista insiderów prowadzona w formie elektronicznej, w skład której wchodzi sekcje odnoszące się do poszczególnych informacji poufnych. Nowe sekcje dodaje się do listy osób mających dostęp do informacji poufnych w miarę identyfikowania nowych informacji poufnych. W każdej sekcji należy wymienić wszystkie osoby, które miały faktyczny dostęp do tej konkretnej informacji poufnej.

Na podstawie rozporządzenia 2016/347 w ramach listy insiderów można prowadzić dodatkową sekcję, która będzie zawierać szczegółowe dane dotyczące osób mających w każdej chwili dostęp do wszystkich informacji poufnych („osoby mające stały dostęp do informacji poufnych”). Szczegółowe dane dotyczące osób mających stały dostęp do informacji poufnych zawarte w sekcji dodatkowej, o której mowa w akapicie pierwszym, nie są włączane do innych sekcji listy osób mających dostęp do informacji poufnych.

Charakterystyka sekcji osób mających stały dostęp do informacji poufnych:

- Uprawnienie, a nie obowiązek¹.
- Krąg osób potencjalnie podlegających uwzględnieniu w sekcji.

¹ Odpowiedź nr 3 (dostępne na stronie w zakładce Pytania i odpowiedzi – Lista insiderów).

Zakres danych listy insiderów

– Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/347

Zakres wymaganych danych wynika z art. 18 ust. 3 rozporządzenia MAR oraz z załączników rozporządzenia 2016/347 określających wzór listy insiderów. Dane te obejmują wiele szczegółowych informacji:

- a) dotyczących samej informacji poufnej – dane te należy wskazać w nagłówku nad tabelą:
 - określenie informacji poufnej (wskazanie zdarzenia lub transakcji, której dotyczy);
 - datę i godzinę stworzenia sekcji (zidentyfikowania informacji poufnej);
 - data i godzina ostatniej aktualizacji;
 - data przesłania do właściwego organu.
- b) dotyczących danych osobowych osób mających dostęp do informacji poufnej:
 - imię, nazwisko, nazwisko rodowe, adres, datę urodzenia, PESEL, służbowy oraz prywatny numer telefonu;
 - datę i godzinę uzyskania oraz wygaśnięcia dostępu do informacji poufnej przez daną osobę.
- c) dotyczących przedsiębiorstwa i pozycji konkretnej osoby w jego strukturze:
 - nazwę przedsiębiorstwa,
 - funkcję danej osoby w strukturze oraz powody zaklasyfikowania osoby na liście.

Zakres danych listy insiderów

– Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/347

Trudność pozyskiwania tych danych będzie zróżnicowana w zależności od usytuowania danej osoby „w” lub „poza” strukturą emitenta.

W przypadku osób trzecich (tzw. doradców zewnętrznych) emitent powinien dołożyć należytej staranności w pozyskaniu danych. Emitent powinien wysłać pisemną prośbę o przekazanie danych w taki sposób, aby w przyszłości mógł wykazać, że zażądał niezbędnych danych, dochowując przy tym należytej staranności (np. nadanie listu poleconego)¹.

¹ zob. odpowiedź nr 6 UKNF (dostępna na stronie w zakładce Pytania i odpowiedzi – Lista insiderów).

Lista insiderów – obowiązek pouczenia

Art. 18 ust. 2. rozporządzenia MAR

Emitenci lub każda osoba działająca w ich imieniu lub na ich rzecz podejmują wszelkie zasadne kroki w celu zapewnienia, aby każda osoba ujęta na liście osób mających dostęp do informacji poufnych potwierdziła na piśmie związane z tym obowiązki wynikające z przepisów ustawowych i wykonawczych oraz była świadoma sankcji mających zastosowanie w razie wykorzystywania informacji poufnych i bezprawnego ujawnienia informacji poufnych.

Obowiązek pouczenia:

- charakter jednorazowy ¹
- forma pisemna:

Art. 78 § 1 zd.1 k.c. – do zachowania pisemnej formy czynności prawnej wystarcza złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli.

¹ zob. odpowiedź nr 8 UKNF (dostępna na stronie w zakładce Pytania i odpowiedzi – Lista insiderów).

Obowiązek niezwłocznej aktualizacji listy insiderów

Przez aktualizację listy osób mających dostęp do informacji poufnych należy rozumieć dokonanie dodatkowego wpisu w stosunku do zidentyfikowanej wcześniej informacji poufnej. Rozporządzenie MAR wymaga, aby aktualizacji dokonać niezwłocznie po wystąpieniu jednej z trzech okoliczności:

- nastąpiła zmiana przyczyny, dla której dana osoba została uwzględniona na liście,
- nowa osoba ma dostęp do informacji poufnej,
- osoba wpisana na listę przestaje mieć dostęp do informacji poufnej.

Obowiązek przekazania listy insiderów na żądanie organu nadzoru

Obowiązek przekazania listy na żądanie organu nadzoru:

- kierowane zawsze do emitenta, nawet gdy zlecił on prowadzenie listy osobie trzeciej,
- obejmuje zarówno emitentów notowanych na rynku regulowanym, jak i notowanych w alternatywnym systemie obrotu,
- realizowany przy użyciu środków elektronicznych określonych przez właściwy organ – w przypadku UKNF poprzez ESPI – kancelarię niepubliczną (DIA-S).

Obowiązek przekazania listy na żądanie organizatora alternatywnego systemu obrotu:

Art.. 68b ust. 3 ustawy o ofercie

Spółka prowadząca rynek regulowany, która organizuje alternatywny system obrotu, może żądać niezwłocznego udzielenia przez osoby wymienione w art. 68 ust. 1 pisemnych lub ustnych informacji i wyjaśnień, a także sporządzenia i przekazania, na koszt emitenta, kopii dokumentów i innych nośników informacji, niezbędnych do wykonywania nadzoru, o którym mowa w ust. 1, w szczególności list osób posiadających dostęp do informacji poufnej.

Obowiązek przechowywania listy insiderów

Sposób przechowywania listy insiderów – forma elektroniczna zapewniająca:

- a) poufność informacji, gwarantując, że dostęp do listy insiderów ma jedynie ograniczona liczba jasno wskazanych osób spośród osób pracujących dla emitenta lub osoby działającej w ich imieniu lub na ich rachunek,
- b) dokładność informacji umieszczonych na liście osób mających dostęp do informacji poufnych,
- c) dostęp do poprzednich wersji listy osób mających dostęp do informacji poufnych i możliwość przeszukiwania ich.

Okres przechowywania

Emitenci i wszelkie osoby działające w ich imieniu lub na ich rzecz przechowują wykaz osób mających dostęp do informacji poufnych przez okres co najmniej pięciu lat od jej sporządzenia lub aktualizacji.